

МОНИТОРИНГ НА АНТИКОРУПЦИОННИТЕ РЕФОРМИ В БЪЛГАРИЯ

**Система от индикатори за оценка на
изпълнението на Стратегията за прозрачно управление и
за превенция и противодействие на корупцията
за периода 2006–2008 г. и
Програмата за изпълнението на
Стратегията за 2006 г.**

Оценката на ефективността на антикорупционните политики и тенденциите в разпространението на корупцията са ключов елемент на приетата от българското правителство *Стратегия за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за периода 2006 – 2008 г.* В *програмата* на правителството за изпълнение на тази стратегия за 2006 г. е предвидено и разработването на система от индикатори за наблюдение на степента и ефективността на нейната реализация. Системата от индикатори е разработена въз основа на най-добрите европейски и световни практики и се основава преди всичко на натрупания в България опит през периода 1997 – 2006 г. от прилагането на Системата за мониторинг на корупцията, разработена от Центъра за изследване на демокрацията в рамките на антикорупционната инициатива *Коалиция 2000*.

Индикаторите за оценка на резултатите от осъществяваните антикорупционни мерки и за повишаване на прозрачността на управлението се различават според вида и начина, по който се събира и анализира информацията за тях.

Първо, дефинират се индикатори, които отразяват адекватността, ефективността, срочността, степента на реализация и т.н. на мерките, включени в *Стратегията* и *Програмата*.

Друга група индикатори са насочени към отчитане на факторите на обществената среда, които влияят върху равнището на корупцията и степента на прозрачност на управлението.

Трета група индикатори отразяват „ефекта“ от реализираните програми и мерки, като се наблюдават и измерват техните крайни резултати и практическо въздействие. Те имат най-голямо значение за оценка ефективността на антикорупционните политики, превенцията и противодействието на корупцията.

Този доклад е осъществен с благородната подкрепа на американския народ чрез Американската агенция за международно развитие (*USAID*). Отговорност за съдържанието му носи Центърът за изследване на демокрацията и то не отразява непременно гледната точка на Агенцията или на правителството на САЩ.

ISBN-10: 954-477-143-3
ISBN-13: 978-954-477-143-0

© 2006, **Център за изследване на демокрацията**
ул. "Александър Жендов" 5, 1113 София
тел. (+359 2) 971 3000, факс (+359 2) 971 2233
www.csd.bg, csd@online.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Основни цели и принципи	5
II. Методи за оценка и анализ	6
III. Система от индикатори	9
Приложение 1. Основни методологически параметри.	15
I. Качествени изследвания	15
1. Експертни наблюдения	15
2. Самооценка на институциите	15
3. Кабинетно проучване	15
II. Количествени изследвания.	16
1. Национални представителни изследвания сред населението и бизнеса	16
2. Изследване на качеството на предоставяните услуги (Service Delivery Survey)	16
3. Изследвания от типа „анонимен клиент“ на различни услуги (вкл. тестове за лоялност на служителите)	17
4. Мониторинг на медиите	18
Приложение 2. Индикатори за оценка на мерките в Програмата.	19
I. Мерки в публичната сфера	19
1. Превенция и противодействие на корупцията по високите етажи на властта	19
2. Прозрачно партийно финансиране	20
3. Мерки в централната и местната администрация	20
4. Прозрачно и ефективно управление на системата на здравеопазването.	25
5. Прозрачно и ефективно управление на системата на образованието.	26
6. Предоставяне на качествени обществени и административни услуги.	27
7. Институции за независим контрол и ограничаване на политическата и административната корупция	28
8. Ефективност на наказателната политика срещу корупцията	28
II. Мерки в стопанската сфера.	30
1. Прозрачно управление на обществените финанси	30
2. Утвърждаване на механизми за прозрачност в частния сектор: бизнес асоциации и корпоративно управление	34
III. Граждански контрол и активизиране на сътрудничеството с гражданското общество.	34
1. Институционализиране на гражданския контрол върху работата на администрацията, изработването и провеждането на политика на прозрачност.	34
2. Гражданско участие в превантивната дейност срещу корупцията	35
3. Оценка на разпространението на корупцията и на ефективността на антикорупционните политики	35
4. Сътрудничество между държавните органи и гражданските организации в усвояването на най-добрите международни практики	36
Приложение 3. Специфични индикатори за конкретни цели на Стратегията	37
Приложение 4. Основни индикатори в СМК	41

1. Корупционна виктимизация.	41
2. Ценности и морални предпоставки.	43
3. Степен на разпространение на корупцията.	44
4. Очаквания, свързани с корупцията.	46
Приложение 5. Индикатори за прозрачност и превенция на корупцията в приходната администрация	47

Оценката на ефективността на антикорупционните политики и тенденциите в разпространението на корупцията са ключов елемент на приетата от българското правителство *Стратегия за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за периода 2006 – 2008 г.* В *Програмата* на правителството за изпълнение на тази стратегия за 2006 г. е предвидено и разработването на система от индикатори за наблюдение на степента и ефективността на нейната реализация. Системата от индикатори е разработена въз основа на най-добрите европейски и световни практики и се основава преди всичко на натрупания в България опит през периода 1997 – 2006 г. от прилагането на Системата за мониторинг на корупцията, разработена от Центъра за изследване на демокрацията в рамките на антикорупционната инициатива *Коалиция 2000*. Предлаганата система от индикатори за оценка на ефективността на антикорупционните политики и разпространението на корупцията включва няколко основни компонента:

1. Цели и принципи.
2. Методи на оценка и анализ.
3. Система от индикатори.

I. ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ

Основната цел на разработената система от индикатори е да се създаде надежден механизъм за отчетност и оценка на резултатите от изпълнението на Стратегията и Програмата в областта на превенцията и противодействието на корупцията и прозрачното управление, чрез която българското правителство да представя постиженията си пред обществеността и международните си партньори.

По-конкретните цели на системата от индикатори са:

1. Да оценява степента на изпълнение на конкретните мерки, включени в *Програмата за изпълнение на стратегията за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за периода 2006 – 2008 г.* в предвидените срокове.
2. Да дава възможност за следене степента на достигане на заложените в Стратегията конкретни цели, свързани с гарантирането на прозрачно управление, превенция и противодействие на корупцията.
3. Да следи и оценява степента на въздействие на Стратегията и Програмата за нейното изпълнение върху разпространението на корупцията в страната и ефективността на мерките за превенция и противодействие на корупцията и прозрачно управление.
4. На основата на информацията, събирана до края на 2008 г., да се оцени като цяло целесъобразността на Стратегията, а така също

и степента на съответствие целите на Стратегията със заложените мерки в Програмата за нейното изпълнение.

Разработването на системата от индикатори се основава на няколко водещи принципа:

- Да се използват методи за оценка и индикатори, които вече са били национално и международно апробирани и в една или друга степен са показали своята ефективност.
- Индикаторите да бъдат съобразени с идентифицираните ключови проблеми в Стратегията, предизвикващи най-сериозна загриженост, и да съответстват на съдържанието на предвидените антикорупционни политики и мерки.
- Да се използват различни информационни източници и методи за оценка, за да се верифицира събираната информация за отделните индикатори и да се гарантират тяхната достоверност и надеждност.
- Да се даде възможност за извършване на регулярен мониторинг и следене на промените в разпространението на корупцията в различни сфери, нива, институции и професионални групи, като се отчита ефективността на осъществяваните в рамките на Стратегията и Програмата антикорупционни политики и мерки.
- Да се постигне баланс между устойчивостта на предлаганите индикатори за целия период на оценяване и отчитане на спецификата в отделните фази на реализация на Стратегията и Програмата.
- Да позволява задълбочен анализ на постигнатите резултати от въвежданите антикорупционни мерки и за повишаване на прозрачността на управлението, както и да конкретизира приоритетните проблеми и области за превенция и противодействие на корупцията.
- Да се осигури определена степен на сравнимост на информацията за България с тази за останалите европейски държави, което да очертае позициите на страната и степента на нейния напредък.
- Да запознава българската общественост и международните партньори с постигнатите резултати и напредъка на страната, да стимулира обществения дебат и гражданските инициативи за превенция и противодействие на корупцията.
- Да позволява създаването на информационен масив с резултатите от извършените оценки и осъществяваните мониторинг, специализирани проучвания и експертни анализи, който да се предоставя на заинтересованите институции и лица за развитие и усъвършенстване на стратегиите и програмите в областта на борбата с корупцията в различните сфери.

II. МЕТОДИ ЗА ОЦЕНКА И АНАЛИЗ

Основен проблем при разработването на системата от индикатори е **използването на обективни критерии, методи и инструменти за оценка на разпространението на корупцията в страната**, което да позволи на обществеността и международните партньори да

получат надеждна информация за формите, мащабите и тенденциите в развитието на корупцията в страната. Точната и обективна оценка на размера и относителната разпространеност на корупцията и проявите на организираната престъпност в България в сравнителен план със страните – членки на Европейския съюз (ЕС), е необходима предпоставка за избягване на погрешни решения със сериозни негативни последици – криза на доверието в демократичните институции в страната, засилване на усещането за неяснота в предявяваните от ЕС изисквания към страната, политически спекулации за степента на разпространение на корупцията и др.

Натрупаният български и международен опит през последните 10–15 години доказва, че вече съществуват методи, които предоставят надеждна информация за равнището и динамиката на корупцията: национални проучвания и мониторинг на корупцията и международни сравнителни изследвания на корупцията. В България са осъществявани и двата типа изследвания, което позволява да се направят обективни и надеждни сравнителни оценки. Националната Система за мониторинг на корупцията (СМК) следи детайлно вече осма година различните аспекти на корупцията в страната. Чрез СМК за първи път разпространението на корупцията се измерва не само чрез изследване на обществените оценки, мнения или представи, а чрез събирането на данни за реални корупционни действия и оказван корупционен натиск. От края на 80-те години започват да се провеждат и Международните изследвания за жертвите на престъпността (ICVS)¹, които дават възможност тези явления да бъдат оценявани не въз основа на субективни представи, а в съответствие с действителните им параметри и реализираните действия. В България ICVS изследване се провежда за трети път от 2002 г. в рамките на Националното изследване на престъпността (НИП) от Центъра за изследване на демокрацията и агенция „Витоша Рисърч“.

В съответствие с формулираните цели, принципи и стъпвайки на натрупания български и международен опит, се предлага като основа на разработената по-долу методология и система от индикатори да се използва апробираната Система за мониторинг на корупцията, която да бъде доразвита и усъвършенствана. Това предложение се базира на няколко съображения:

- Това е една успешно работеща система за мониторинг на корупцията в страната, доказала своята ефективност. Тя е получила признанието на Организацията на обединените нации за най-добрата национална система за наблюдение на корупцията.
- Вече са разработени голяма част от индикаторите, които могат успешно да бъдат приложени за целите на оценката на резултатите от изпълнението на Стратегията и Програмата в областта на превенцията и противодействието на корупцията и прозрачното управление.
- Наличието на база данни с проведени изследвания и динамичен статистически ред, позволяващ сравнения във времето и проследяване на динамиката на процесите назад във времето.

¹ *International Crime Victimization Survey (ICVS) или EU International Crime Survey (ICS).*

Предлага се системата от индикатори за оценка ефективността на антикорупционните политики и тенденциите в разпространението на корупцията да се следи чрез комбинация от методи, които да обобщават и анализират данни, мнения и оценки на различни целеви групи:

1. Представители на независими обществени организации и граждански сдружения.
2. Пълнолетното население на България, включително ползватели на конкретни административни или социални услуги.
3. Представители на бизнеса и работодателски организации.
4. Ключови експерти в държавни институции.

Оценките на тези групи ще бъдат допълвани от:

- официална статистическа информация;
- информация, предоставяна от различни държавни институции и ведомства, ангажирани с реализацията на Стратегията и Програмата;
- информация от съдебната и полицейската статистика;
- информация от проведени национални и международни сравнителни изследвания на корупцията и прозрачността на управлението.

Използването на тези информационни източници може да бъде реализирано чрез следните методи:

1. Експертни наблюдения, оценки и анализи, осъществявани от независими експерти и представители на неправителствени организации и граждански сдружения, относно разпространението на корупцията в различни сектори и ефективността на антикорупционните политики и приеманите нормативни актове.
2. Самооценка на институциите и ведомствата, ангажирани с реализацията на Стратегията и Програмата.
3. Анализ на данни от официални статистически проучвания, ведомствени информационни системи (Министерски съвет и отраслови министерства, КППК, Сметна палата, съдебна и полицейска статистика и др.), проведени национални и международни изследвания.
4. Национални представителни изследвания на населението и бизнеса относно степента на осъществявания върху тях корупционен натиск и извършвани корупционни практики.
5. Изследвания на ползвателите на административни, социални, здравни и образователни услуги (Service Delivery Survey).
6. Изследвания от типа „анонимен клиент“ на различни услуги (включително, тестове за лоялност на служителите).
7. Ежемесечен мониторинг на публикации в пресата, радиото и телевизията.

В Приложение 1 накратко са описани основните методологически параметри на предложените изследователски методи за оценка на разпространението на корупцията в страната и ефективността на мерките за превенция и противодействие на корупцията и прозрачно управление.

III. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ

Индикаторите за оценка на резултатите от осъществяваните антикорупционни мерки и за повишаване на прозрачността на управлението се различават според вида и начина, по който се събира и анализира информацията за тях. Първо, дефинират се индикатори, които отразяват адекватността, ефективността, срочността, степента на реализация и т.н., на мерките, включени в Стратегията и Програмата. Друга група индикатори са насочени към отчитане на факторите на обществената среда, които влияят върху равнището на корупцията и степента на прозрачност на управлението. Трета група индикатори отразяват „ефекта“ от реализираните програми и мерки, като се наблюдават и измерват техните крайни резултати и практическо въздействие. Те имат най-голямо значение за оценка ефективността на антикорупционните политики, превенцията и противодействието на корупцията.

Предлаганите индикатори се разделят на качествени и количествени според характера им и начина на регистриране на техните стойности. Първите оценяват информация, събрана на базата на качествени експертни оценки и анализ на вторична информация. Количествените индикатори дават възможност да се получат измерими обективни и сравними данни за степента на разпространение на корупцията и ефективността на реализираните антикорупционни политики и мерки.

В съответствие с целите, принципите и методологията за извършване на оценката на въздействието на Стратегията и Програмата за нейното изпълнение върху разпространението на корупцията в страната и ефективността на мерките за превенция и противодействие на корупцията и прозрачно управление се предлага следната система от индикатори:

А. Индикатори за оценка изпълнението на конкретните мерки, включени в Програмата за изпълнение на стратегията за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за периода 2006 – 2008 г.

Тези индикатори се отнасят най-вече до степента и ефективността на изпълнението на мерките в предвидените срокове чрез експертни наблюдения, оценки и анализи, самооценка на институциите и ведомствата, ангажирани с реализацията на Стратегията и Програмата, анализ на данни от официални статистически проучвания, ведомствени информационни системи, проведени национални и международни изследвания. Те включват следните групи индикатори:

1. **Наличие** на разработени закони, програми, анализи, проучвания, методологии, предложения, планове, огласени, публикувани мерки и др.
2. **Адекватност** на приложената мярка (съответства ли на целите, към постигането на които е насочена).
3. **Срочност на изпълнението/закъснение** на съответната мярка (приложена ли е тя в съответния предвиден в програмата за изпълнение на стратегията срок).

4. **Степен на реализация** на конкретната мярка (приложена ли е мярката в нейния пълен обхват и съдържание).
5. **Качество** на разработените закони, програми, анализи, проучвания, методологии, предложения, планове (изпълнена ли е мярката в съответствие с добрите практики и предвидения стандарт).
6. **Количествени индикатори, отчитащи крайния продукт на приложената мярка (брой или относителен дял):** например брой проведени антикорупционни обучения; брой обучени административни служители на всички нива на администрацията; брой разкрити горещи линии; брой получени сигнали за корупция и пр.
7. **Ефективност** на приложената мярка (оценка на постигнатия ефект от прилагане на мярката, съпоставен с изразходваните за това ресурси).

В Приложение 2 са представени конкретните мерки от Програмата за изпълнение на Стратегията и предвидените за оценка индикатори.

Б. Във връзка с проследяване степента на достигане на заложените в Стратегията конкретни цели, свързани с гарантирането на прозрачно управление, превенция и противодействие на корупцията, чрез количествени изследвания сред населението и представители на бизнеса ще бъдат оценени следните индикатори:

1. Корупционна виктимизация

- а) Относителен дял на хората, на които през последната година/ три месеца им се е налагало да дадат пари, подарък или услуга на служител от обществената сфера.
- б) Обща стойност на дадените неофициално пари/подаръци на служители в обществения сектор през последните 3 месеца.
- в) Обща стойност на дадените неофициално пари/подаръци по типове услуги.
- г) Дял на фирмите, които са плащали неофициално пари за получаване на лицензи или разрешителни.
- д) Дял на фирмите, които са плащали неофициално пари за спечелване на обществени поръчки.
- е) Дял на фирмите, които са плащали неофициално пари за избягване/намаление на данъци, мита, глоби, такси и други плащания към държавата.
- ж) Общ и среден размер на сумите, които фирмите са плащали неофициално при получаване на лицензи или разрешителни, участие в търгове за обществени поръчки и концесии, плащане на данъци, мита и др.

2. Корупционен натиск

- а) Дял на контактувалите с представители на различни професионални групи, които през последната година са поискали услуга, пари или подарък, за да решат даден проблем.
- б) Относителен дял на гражданите/фирмите, на които при контактите им със служители от обществения сектор през последната година са им искани пари, подарък или услуга.

- в) Относителен дял на гражданите/фирмите, на които при контактите им със служители от обществения сектор през последната година е показано, че очакват пари, подарък или услуга.
- г) Начини за оказване на корупционен натиск от страна на гражданите и фирмите към служителите.
- д) Начини за оказване на корупционен натиск от страна на служителите към гражданите и фирмите.
- е) Основни цели, за постигането на които гражданите и фирмите стават инициатори на корупционни практики.

3. Обща оценка и ценностна приемливост на корупцията

- а) Възприемането на корупцията като проблем и степен на значимост спрямо най-важните проблеми, пред които е изправена страната в момента.
- б) Относителен дял на хората, за които е приемливо даването на пари, подарък или услуга за решаването на даден проблем.
- в) Дял на хората, за които е допустимо народни представители, министри и държавни служители да приемат пари, подаръци или услуги.
- г) Дял на хората, за които е допустимо административните служители, работещи в пряк контакт с граждани и фирми, да приемат пари, подаръци или услуги.
- д) Дял на хората, за които е допустимо други служители (лекари, учители, преподаватели, полицаи и др.) да приемат пари, подаръци или услуги.

4. Степен на разпространение на корупция

- а) Дял на хората, посочили, че корупцията е разпространена сред различни професионални групи.
- б) Степен на разпространение на корупцията в различни институции и сфери на обществения живот в страната.
- в) Степен на разпространение на корупцията в министерствата и държавните агенции.
- г) Степен на разпространение на корупцията в различните сфери на съдебната система.
- д) Степен на разпространение на корупцията в различните сфери на образователната система.
- е) Степен на разпространение на корупцията в различните сфери на системата на здравеопазването.
- ж) Оценка за потенциалния риск от корупция при контакт с различни държавни и обществени институции.
- з) Оценка за потенциалния риск от корупция при получаването на различни административни и обществени услуги.

5. Непримируемост към корупцията

- а) Дял на гражданите/фирмите, които са сигнализирали за корупционни практики.
- б) Готовност на гражданите/фирмите да сигнализират компетентните органи при случаи на корупция.
- в) Основни причини за сигнализиране/несигнализиране.

6. Фактори за наличието на корупция и последиците от нея

- а) Оценка за основните фактори, оказващи влияние върху разпространението на корупцията в страната.
- б) Последици от наличие на корупция в страната.
- в) Влияние на корупцията върху развитието на частния бизнес в страната.

7. Действия на правителството

- а) Оценка за усилията на правителството в борбата с корупцията сред различни групи.
- б) Оценка на различни аспекти на приложените мерки за борба с корупцията – ефективност, навременност, прозрачност, публичност и пр. като цяло и в различни сфери.
- в) Оценка на предприетите/предстоящите да бъдат приети мерки за превенция и противодействие на корупцията.
- г) Мнения за най-ефективните институции в противодействието на корупцията в страната.
- д) Оценка за потенциала на управляващите за ограничаване на корупцията в страната.
- е) Степен на доверие в работата на различните институции и липсата на корупция в тях.

8. Информираност

- а) Информираност за предприеманите антикорупционни мерки.
- б) Интерес към предприеманите антикорупционни мерки.
- в) Информационна осигуреност – източници на информация и достъпност на информацията за предприеманите мерки.
- г) Степен на запознатост на гражданите/фирмите с нормативната уредба по отношение на административното обслужване и корупционните практики.
- д) Степен на запознатост на гражданите/фирмите с техните права и задължения във връзка с контактите им със служителите на всички нива.

В. Трета група индикатори са свързани с проследяването и оценката на степента на въздействие на стратегията и Програмата за нейното изпълнение върху разпространението на корупцията в страната и ефективността на мерките за превенция и противодействие на корупцията и прозрачно управление.

Стойностите на тези индикатори могат да бъдат следени и регистрирани чрез изследвания на ползвателите на административни, социални, здравни и образователни услуги (Service Delivery Survey) и изследвания от типа „анонимен клиент“ на различни услуги (включително тестове за лоялност на служителите). Ще бъдат оценени следните индикатори:

1. Брой необходими документи за получаване на съответна административна услуга

- а) Общ брой на необходимите документи, които са регламентирани в закон, наредба, указ и др.
- б) Брой на допълнителните документи, които се изискват само от служителите на съответния административен офис.

- в) Брой документи, които се изискват по усмотрение на съответния служител в момента на подаване на общия пакет, без да са регламентирани никъде.
- г) Размер на платените средства за нерегламентирани документи.

2. *Време за подаване на документи*

- а) Брой посещения на съответната административна служба до окончателното подаване на документите.
- б) Общ брой часове, необходими за попълване на съответните формуляри, издаване на необходимите документи и чакане в съответната служба.

3. *Наличие на инструкции и/или упътване за подаване на документите за стартиране на административната процедура*

- а) Наличие на списък с необходимите документи, представени на видно място, достъпно за всички.
- б) Наличие на разяснения и описание на цялата процедура по получаването на съответната услуга на достъпно и видно от всички място.
- в) Необходимост от допълнителни разяснения от страна на служител от съответната административна служба.

4. *Обща продължителност на процедурата от подаването на документите до нейното окончателно приключване*

- а) Закъснение/спазване на посочените от административните служители крайни срокове.
- б) Осъществяване на обратна връзка от страна на администрацията при наличие на неправилно попълнени документи.
- в) Искане на допълнителни такси (извън официално регламентираните).
- г) Поставяне на допълнителни условия (извън регламентираните) за ускоряване на процедурата по получаване на съответната услуга.

5. *Качество и професионализъм на персонала*

- а) Наличие на достатъчен брой персонал в съответната институция.
- б) Оценка на способността на служителите да се справят с решаването на проблеми.
- в) Оценка на професионалната компетентност/некомпетентност на служителите.
- г) Спазване от персонала на регламентираното работно време (надеждност).
- д) Експедитивност в работата на службата.

6. *Качество на услугата*

- а) Цялостна оценка на качеството на получената услуга.
- б) Оценка на ефективността (отношението между получените резултати и вложените средства е измерител за ефективността на действията на съответната институция, докато отношението между крайните резултати и вложените средства представлява обобщаваща оценка за крайния социален ефект на услугата).

- в) Предложения за подобряване на услугата или на отделни етапи от нея.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ОСНОВНИ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ПАРАМЕТРИ

КАЧЕСТВЕНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

1. Експертни наблюдения

По метода на дълбочинното интервю ще бъдат проведени разговори с различни видове независими експерти (представители на неправителствени организации, граждански сдружения), които ще дадат своите експертни наблюдения, оценки и анализи относно разпространението на корупцията в различни сектори и ефективността, адекватността и навременността на антикорупционните политики и приеманите нормативни актове.

Интервютата ще бъдат проведени както на централно, така и на регионално (местно) ниво в София и в регионални центрове и по-малки населени места/общини. Ще бъдат проведени общо 30 интервюта с експерти. Събирането на експертните оценки ще бъде част от изпълнението на първата фаза по мониторинга.

2. Самооценка на институциите

Предвижда се част от информацията за изпълнението на Програмата за изпълнение на Стратегията да бъде събирана от самите институции, които трябва да предприемат заегащите в документа действия с оглед превенция и противодействие на корупцията в тях. Самооценката ще бъде извършена от длъжностно лице в съответната институция, запознато и работещо по изпълнението на Програмата. За целите на изследването биха могли да послужат отчетите, които КППК ще получава от всички държавни институции, като освен това в допълнение ще бъде разработен инструментариум, с който да бъде събрана информация, оценяваща прилагането на мерките.

3. Кабинетно проучване

Ще бъдат проведени кабинетно изследване и анализ на вторични данни от съществуващи информационни източници (докладите и препоръките на ЕС, отчети на институциите, както и цялата налична статистическа информация от централната и местната власт във връзка с корупционни сигнали, случаи, действия, проведените национални и международни изследвания и т.н.). Специфичните цели на кабинетното проучване ще бъдат:

- Да се събере информация, която да подпомогне оценяването на ключовите индикатори за изпълнение на Програмата за изпълнението на стратегията за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за 2006 г.

- Да се разкрие ефектът на различните приложени политики, механизми, реформи и дейности върху степента на разпространение на корупционни практики.
- Да се направи анализ на събраната информация, включващ препоръки за оптимизиране на дейността на отговорните държавни институции и организации.

За да се изпълнят целите на мониторинга, ще бъде направен вторичен анализ на информация, събрана от следните институции:

- Министерски съвет и всички отраслови министерства, държавни агенции;
- КППК;
- Сметна палата;
- съдебна система и МВР;
- Национален статистически институт;
- Европейска комисия и др.

КОЛИЧЕСТВЕНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

1. Национални представителни изследвания сред населението и бизнеса

1.1. Национално представително изследване сред пълнолетното население на България

Обем на извадката: Общият брой на планираните интервюта за всяко от националните представителни проучвания би могъл да бъде $N = 1000$.

Модел на извадката: Случайна двустепенна гнездова с обход.

Метод на изследване: Персонално стандартизирано интервю в дома на респондента. Изследванията сред пълнолетното население на България могат да бъдат реализирани както чрез самостоятелни изследвания, така и чрез включване на въпроси в омнибусни изследвания.

1.2. Национално представително изследване сред бизнеса в България

Обем на извадката: Общият брой на планираните интервюта за всяко от националните представителни проучвания сред бизнеса ще бъде $N = 500$.

Модел на извадката: Случайна двустепенна гнездова.

Метод на изследване: Персонално стандартизирано интервю на работното място на респондента.

2. Изследване на качеството на предоставяните услуги (Service Delivery Survey)

Друг изследователски метод, за оценка на корупционния риск в страната, представлява оценката на предоставяните услуги (**Service**

Delivery Survey) (ОПУ). Основният фокус на този тип изследване са предлаганите услуги на гражданите и фирмите от различните държавни, областни, общински служби и агенции. Оценката се извършва чрез анализ и наблюдение на основните етапи по доставянето на услугите от страна на дадената институция. Необходимостта от провеждането на ОПУ може най-общо да бъде обоснована със следното:

- Резултатите от ОПУ ще обобщят и анализират силните и слабите страни в системата на предоставяне на административни и обществени услуги, като по този начин ще установят възможните места и условия за възникване на корупционен риск на институционално ниво.
- ОПУ ще предостави обективна система за измерване на корупционния риск на административно ниво.
- Ще предостави информация за това, какви са резултатите от изпълнението на Стратегията и практическата ефективност от мерките, предвидени в нея.
- Практическото изпълнение на ОПУ преминава през следните етапи:
  - разработване на система от индикатори за оценка предоставянето на публични услуги;
  - установяване стойностите на тези индикатори чрез поредица от специално адаптирани изследвания за услугите, предоставяни от министерства, териториални подразделения на НАП, здравни и медицински заведения, структури в системата на образованието, митници и др.;
  - анализ и сравнителна оценка на стойностите на тези индикатори с мерките, предвидени в Стратегията, и оценка на бъдещото им въздействие за ограничаване на корупционния риск в съответните области.

Обем на изследваните лица: Предвижда се изследванията на ползвателите на административни, социални, здравни и образователни услуги в зависимост от относителния дял на ползвателите на съответната услуга да обхванат между 500 и 1000 души.

Модел на извадката: За услугите с широко потребление ще бъде използвана случайна двустепенна гнездова извадка с обход. Възможно е в определени случаи и ползването на квотна извадка.

Метод на изследване: Персонално стандартизирано интервю.

3. Изследвания от типа „анонимен клиент“ на различни услуги (включително тестове за лоялност на служителите)

Основната цел на този метод е да предостави информация за това, как в действителност отделните държавни институции (на централно и местно ниво) обслужват граждани и фирми. По-конкретно методът цели да се получи информация на място за качеството на предоставяните услуги, за отношението на служителите към гражданите и фирмите, дали се спазват процедурите, сроковете, изискванията и дали съществуват работещи механизми за корупционни практики в съответната сфера.

Този тип изследване ще бъде ориентирано към сфери и услуги, за които има официална информация за съществуващи корупционни практики и които са изложени на най-силен корупционен риск. То ще обхваща както институции на централно, така и на местно ниво. В рамките на цялостния проект биха могли да залегнат следните бройки и групи анонимни потребители:

- обслужващи граждани на централно ниво – 30 анонимни потребители;
- обслужващи граждани на местно ниво – 30 анонимни потребители;
- обслужващи фирми на централно ниво – 30 анонимни потребители;
- обслужващи фирми на местно ниво – 30 анонимни потребители.

Анонимният потребител разполага с въпросник, съдържащ набор от индикатори, които трябва да бъдат проследени, оценени и описани по време на изследването. За специфични, конкретни случаи и действия, които не са залегнали в системата от индикатори, анонимният потребител дава своите бележки и описания в свободен текст.

4. Мониторинг на медиите

Медийният мониторинг представлява наблюдение на отразяването на темата корупция от голям брой медии. Екип от уебредактори ежедневно издирва и въвежда в електронна база данни появилите се онлайн материали по темата от всички наблюдавани медии. При радиата и телевизиите мониторингът обхваща основните новинарски емисии и най-важните публицистични предавания.

Всеки месец се изработва аналитичен доклад на базата на статистически показатели, основни индикатори, контент-анализ. Медийният мониторинг представлява проследяване на темата корупция в печатните и електронните медии.

Основните цели на антикорупционния мониторинг на медиите са:

- да регистрира динамичните количествени характеристики на медийното представяне на корупцията в централната преса (националните всекидневници, седмичници и списания), електронните медии, които имат собствена информационна продукция, и радиостанциите и телевизиите с национален обхват;
- да определи интензивността на медийното покритие на проблема и да предположи възможното му въздействие върху формирането на общественото мнение и нагласи;
- да измери медийното покритие на антикорупционните инициативи в страната.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. ИНДИКАТОРИ ЗА ОЦЕНКА НА МЕРКИТЕ В ПРОГРАМАТА

1. **Наличие** на разработени закони, програми, анализи, проучвания, методологии, предложения, планове, огласени, публикувани мерки и др.
2. **Адекватност** на приложената мярка (закон, програма, план, анализ и т.н.).
3. **Срочност на изпълнението/закъснение** на съответната мярка – приложена ли е тя в съответния предвиден в програмата за изпълнение на стратегията срок.
4. **Степен на реализация** на конкретната мярка.
5. **Качество** (включително задълбоченост и обхват) на разработените закони, програми, анализи, проучвания, методологии, предложения, планове.
6. **Количествени индикатори (брой или относителен дял):** например брой проведени антикорупционни обучения; брой обучени административни служители на всички нива на администрацията; брой разкрити горещи линии; брой получени сигнали за корупция и пр.
7. **Ефективност** на приложената мярка.

I. Мерки в публичната сфера

1. *Превенция и противодействие на корупцията по високите етажи на властта*

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
1.1.	Прилагане на механизма, заложен в Етичния кодекс на лицата, заемащи висши длъжности в изпълнителната власт, и осигуряване публичност на декларациите за предотвратяване и избягване конфликт на интереси	МС, КППК	30.06.2006 г.	2, 3, 6 (брой лица, подали декларации), 7
1.2.	Разширяване на достъпа за граждани и медии до регистъра по Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни длъжности	КППК, СП	31.03.2006 г.	2, 3, 6 (дял на обхванатата аудитория), 7
1.3.	Анализ на ефективността на санкциите по Закона за публичност на имуществото на лицата, заемащи висши държавни длъжности	МФ, СП	31.10.2006 г.	1, 4, 5, 7
1.4.	Разработване на проект на Закон за лобирането	КППК, Комисията за борба с корупцията към НС съвместно с омбудсмана на Република България	20.12.2006 г.	4

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
1.5.	Разработване и изпълнение на програма за обучение по проблемите на корупцията, конфликтите на интереси и професионалната етика за всички министри, заместник-министри, членове на политическите кабинети, областни управители, заместник областни управители, председатели и директори на агенции, членове на комисии, кметове на общини	МС, КППК	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой разработени програми, брой обучени служители), 7

2. Прозрачно партийно финансиране

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
2.1.	Проучване и анализ на най-добрите международни практики при въвеждането на стандарти за прозрачност при финансирането на политическите партии	МС, КППК	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
2.2.	Разработване на ЗИД на Закона за политическите партии с цел гарантиране на прозрачност при финансирането на политическите партии, включително публичност на източниците им на финансиране	МС, КППК	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
2.3.	Анализ на използването на държавните субсидии от политическите партии	МФ	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

3. Мерки в централната и местната администрация

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
3.1.	Разработване на план за провеждане на антикорупционно обучение за служителите на всички нива в администрацията	ИПАЕИ, ръководителите на всички административни структури	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой разработени планове), 7
3.2.	Изграждане, укрепване и разширяване на правомощията на инспекторатите	Всички административни структури	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.3.	Изработване на методология за контролната дейност на инспекторатите	МС	31.10.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
3.4.	Разширяване на каналите за получаване на информация и сигнали за корупция във всички администрации с контролни и регулативни функции – откриване на денонощни безплатни телефони (горещи телефонни линии, обособяване на специални раздели в интернет страниците на административните структури и др.)	Всички административни структури с контролни и регулативни функции	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (видове въведени канали за получаване на информация и сигнали, брой разкрити горещи линии и т.н., брой институции с въведени такива практики), 7
3.5.	Въвеждане на вътрешни механизми за контрол на декларациите за избягване конфликт на интереси на държавни служители	Всички административни структури	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (дял на служителите, които не са подали декларации), 7
3.6.	Огласяване на мерките за прозрачност в управлението	Всички административни структури	31.03.2006 г.	2, 3, 4, 6 (дял на обхванатата аудитория), 7
3.7.	Разработване на портал за публикуване на проектите на закони и стратегии и даване възможност на гражданите за предварителни коментари по тях	МС	30.09.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.8.	Разработване на единен портал за публикуване на информация за структурните фондове и кохезионния фонд	МС, МФ	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.9.	Нормативно осигуряване и правила за защита на сигнализиращите за корупция	МДААР, МТСП, МП	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой разработени нормативни документи), 7
3.10.	Оценка на корупционния риск на всички нива в административните структури	Всички административни структури	30.11.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой анализи, предложения), 7
3.11.	Актуализиране на длъжностните характеристики за всички ръководни длъжности, като се включат подробни описания на отговорностите за планиране, управление и контролиране на ресурсите и за точното спазване на административните процедури	Ръководителите на всички административни структури	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой/дял на актуализираните длъжностни характеристики), 7
3.12.	Разработване и изпълнение на програма за обучение по проблемите на корупцията и конфликтите на интереси за служителите в местната администрация	Кметовете на общини	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой и дял на обучените служители), 7
3.13.	Създаване на възможности за мобилност на държавните служители с особено внимание върху служители, работещи в звена с повишен корупционен риск (обществени поръчки, човешки ресурси, работа с клиенти, лицензии и разрешителни режими)	МДААР	31.07.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (дял на съответните служители), 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
3.14.	Въвеждане на критерии за оценка на правилата на професионалната етика, която да се отразява в годишната оценка на изпълнението на служителите в администрацията	МДААР	31.10.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой въведени критерии за оценка), 7
3.15.	Регламентиране в Етичния кодекс на лицата, заемащи висши длъжности в изпълнителната власт, и в Етичния кодекс за поведение на служителите в държавната администрация на ограничение на преминаването от държавния в частния сектор в случаите, когато лицето е работило с информация, чието използване би застрашило държавния интерес, или е участвало пряко при вземането на решения в интерес на дружеството от частния сектор	МДААР, КППК	31.10.2006 г.	1, 2, 3, 4, 7
3.16.	Провеждане на тестове за лоялност, профилактични проверки и други съвременни положителни практики в уязвимите на корупционен натиск структури на МВР	МВР	постоянен	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой/дял тествани служители, брой направени проверки), 7
3.17.	Въвеждане на критерии за оценка на антикорупционна нагласа на кандидати за работа в МВР	МВР	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.18.	Анализ на системата за допълнително стимулиране и оценка на контролните органи с цел осигуряване на тяхната независимост и обективност	КППК, МФ, МТСП	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой анализи, оценки), 7
3.19.	Публикуване на подробна информация относно дейността на Постоянната комисия за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи на електронната страница на правителството, както и информация за изразходваните средства от бюджета	МДПБА	постоянен	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.20.	Създаване на достъп през интернет до информация относно подадените заявления по ЗДОИ и отговорите по тях	МДААР съвместно с ДАИТС	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.21.	Изграждане на вътрешно звено за предотвратяване на измамите и противодействие на корупцията в Държавен фонд „Земеделие“ с цел разкриване на правонарушения и борба с корупцията и усъвършенстване на механизмите, гарантиращо прозрачно, ефективно и целесъобразно разходване на средствата	МЗГ, Държавен фонд „Земеделие“	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
3.22.	Изграждане на информационна система за въвеждане на данни за предстоящи и проведени процедури за отдаване на дървесина и лесокултурни дейности в областта на горското стопанство с цел гарантиране на пълна прозрачност и повишаване на общественото доверие в институцията	МЗГ, Национално управление по горите	28.02.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.23.	Изграждане на независими звена за вътрешен одит в организациите от публичния сектор	МФ	Съгласно предвидените в Закона за вътрешния одит срокове	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой организации, в които са създадени такива звена, дял на организациите без такива звена), 7
3.24.	Изграждане на единна вътрешноадминистративна информационна система за електронен документооборот за регистрация на заявления за административни услуги, подаване на жалби, сигнали, оплаквания и предложения, искания за предоставяне на достъп до обществена информация и др. във всички органи към МОСВ: РИОСВ, ИАОС, БД и НП	МОСВ, второстепенни разпоредители с бюджетни средства	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой/дял на органите с изградена такава система), 7
3.25.	Усъвършенстване на въведената Национална автоматизирана информационна система за събиране на пътни такси по републиканските пътища с цел преодоляване влиянието на субективния фактор	МРРБ, ИА „Пътища“	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.26.	Оценка и прилагане на мерки за строга отчетност и прозрачност при модернизацията на въоръжените сили в изпълнение на съответните етапи от Плана за организационното изграждане и модернизация на въоръжените сили до 2015 г.	МО	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой изработени и приложени мерки), 7
3.27.	Анализ на функционирането на Системата за управление на развитието на въоръжените сили и предприемане на мерки за нейното подобряване в посока на утвърждаване на ясни и ефективни правила при разходването и отчетността на финансовите ресурси при спазване на изискванията за защита на класифицираната информация	МО	31.05.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
3.28.	Анализ на отчетността и предприемане на мерки за усъвършенстване противодействието на възможни прояви на корупционни практики при осъществяване процесите на реструктуриране и ликвидация на подразделения и обекти от Българската армия	МО	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой изработени и приложени мерки), 7
3.29.	Анализ и оценка на практиката при управлението и разпореждането с недвижими имоти – частна държавна собственост, както и на продажбата на ненужни и излишни движими вещи и разработване и внедряване на мерки за постигане на по-голяма прозрачност и конкурентност при осъществяване на сделките	МО	31.07.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой разработени и внедрени мерки), 7
3.30.	Анализ на мерките за превенция и противодействие на възможните прояви на корупция, свързани с дейността на едноличните търговски дружества с държавно участие в капитала, в които министърът на отбраната упражнява правата на държавата, и тяхното актуализиране с оглед на променящите се икономически условия	МО	31.08.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой актуализирани мерки), 7
3.31.	Усъвършенстване и актуализиране на системата за уведомяване и информираност на висшия ръководен състав на МО и на БА за прояви на корупция и за развитието на рискови фактори, осигуряващи среда за развитие на корупционни практики	МО	30.11.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.32.	Оценка и прилагане на механизма за регистриране и отчетност на финансово-имущественото състояние на ръководни длъжностни лица във въоръжените сили, в т.ч. на лицата, заемачи висшите управленски и командни длъжности	МО	31.07.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой/ дял ръководни длъжностни лица, които не са отчели финансово-имущественото си състояние), 7
3.33.	Приемане на план за дейността и взаимодействието на служба „Сигурност – военна полиция и военно контраразузнаване“, Инспектората на МО и дирекция „Финансово-контролна дейност“ през периода 2006 – 2008 г., свързан с превенцията и противодействието на корупцията	МО	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

4. Прозрачно и ефективно управление на системата на здравеопазването

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
4.1.	Усъвършенстване на ефективността на осъществявания по отношение на лечебните заведения финансов и медицински контрол и регистрация на ситуации на конфликт на интереси в дейността на държавните служители	МЗ	28.02.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой регистрирани случаи на конфликт на интереси), 7
4.2.	Разработване и утвърждаване на критерии, гарантиращи максимална безпристрастност и обективност при осъществяване на специализирания медицински надзор върху качеството на извършваните здравни дейности и услуги и достъпа до медицинска помощ, свързани с осъществяването на задължително и доброволно здравно осигуряване	МЗ	28.02.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
4.3.	Осигуряване на прозрачност и публичност на изразходваните средства в системата на здравеопазването	МЗ	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой публикации, медии), 7
4.4.	Създаване и поддържане на система на отчетност, мониторинг и контрол на здравноосигурителните плащания	МЗ, НЗОК	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
4.5.	Въвеждане на система за извършване оценка на корупционния риск в структурите, свързани с общественото здраве – Здравната каса, Министерството на здравеопазването, в основните държавни болници	МЗ	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой/дял на институциите, в които тази система е въведена), 7
4.6.	Въвеждане на по-тежки санкции за нарушения на професионалната етика в Закона за съсловните организации на лекарите и на лекарите по дентална медицина	МЗ	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
4.7.	Внедряване на програми, свързани с предоставянето на услуги от администрацията, посредством система за обслужване „на едно гише“	МЗ, НЗОК, РЗОК, всички структури към министъра на здравеопазването	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой внедрени програми, брой администрации, въвели обслужването на едно гише/ брой услуги, предоставяни на този принцип), 7
4.8.	Изграждане на система на вътрешноведомствен контрол по отношение на администрирането на разрешителни и регистрационни режими	МЗ	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой организации, въвели системата на контрол), 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
4.9.	Въвеждане на система за оценка за директорите на националните центрове за опазване и контрол на общественото здраве, регионалните центрове по здравеопазване и регионалните инспекции по опазване и контрол на общественото здраве и включване на оценка за професионалната етика	МЗ	31.08.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой организации, в които е въведена такава система за оценка), 7
4.10.	Разработване от НЗОК на финансов план за разпределение на средствата, в който да се определят параметрите на финансираните здравноосигурителни дейности, както и механизмите за тяхното разпределение	МЗ, НЗОК	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
4.11.	Усъвършенстване на механизмите за определяне стойността и обема на предоставените здравноосигурителни услуги с цел създаване на реални пазарни предпоставки за конкуренция между изпълнителите на медицинска помощ и качествено обслужване на пациентите	МЗ, НЗОК	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

5. Прозрачно и ефективно управление на системата на образованието

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
5.1.	Въвеждане на система за извършване на оценка на корупционния риск в образователните структури на всички нива в Министерството на образованието и подчинените му структури. Определяне на структурите и дейностите с повишен корупционен риск и прилагане на механизми за ограничаването му	МОН	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой структури, оценени по степен на корупционен риск), 7
5.2.	Провеждане на мерки за изключване на възможности за неправомерно влияние и подмяна на избора на учителите при съставяне на заявките за безплатни учебници и учебни помагала	МОН	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой въведени мерки; брой структури, където са приложени тези мерки), 7
5.3.	Разширяване на преподаването по СИП „Антикорупция“, като до учебната 2006 – 2007 г. то да обхване всички средни училища в страната	МОН	30.09.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой структури, в които е въведен този СИП, брой обхванати от обучението ученици), 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
5.4.	Разработване и отпечатване на безплатни учебници и помагала по дисциплината „Антикорупция“ за учебната 2006 – 2007 г. за средни училища в страната	МОН, КППК	30.09.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой разработени и отпечатани учебници и помагала), 7
5.5.	Разработване и оповестяване на конкретни програми за противодействие на корупцията от страна на академичните съвети във ВУЗ	МОН, ректорите на ВУЗ, КППК	31.07.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой разработени и брой оповестени програми, брой обхванати ВУЗ), 7

6. Предоставяне на качествени обществени и административни услуги

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
6.1.	Структуриране и въвеждане на база данни за обмен на публична информация между фронт-офиси в държавната администрация	МДААР, КППК	31.10.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой институции и организации с въведени такива бази данни), 7
6.2.	Продължаване на дейностите по въвеждане на принципите на електронно управление в работата на държавната администрация, включително чрез необходимото обезпечаване с техника и интернет свързаност	МДААР	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой новозакупена техника по видове, брой обезпечени с техника организации, брой работни места по организации с достъп до интернет), 7
6.3.	Оценка на изпълнението на Концепцията за подобряване на административното обслужване в контекста на принципа „едно гише“ в държавната администрация	МДААР съвместно с омбудсмана на Република България	31.05.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой оценени структури и организации), 7
6.4.	Изготвяне на каталог за инвеститора, включващ информация за изискванията към всички административни услуги, предоставяни от органите в системата на МОСВ	МОСВ	30.11.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

7. Институции за независим контрол и ограничаване на политическата и административната корупция

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
7.1.	Усъвършенстване на механизмите за прилагане на Правилника за прилагане на Закона за мерките срещу изпирането на пари	МФ, АФР, БНБ, СП, КФН	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
7.2.	Подобряване на взаимодействието на Агенцията за финансово разузнаване с другите финансово-регулаторни и контролни органи чрез обмен на информация за рискови групи клиенти, операции и сделки чрез участие в съвместно обучение и чрез участие в съвместни проверки на финансови институции и разработване на методологии и указания за тези проверки	МФ, КФН, БНБ	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой проведени съвместни обучения, брой реализирани съвместни проверки), 7
7.3.	Създаване на координационно-консултативна група към финансово-регулаторните и контролните органи (БНБ, КФН, ДКХ и АФР), която да обсъжда и предлага мерки за подобряване устойчивостта на финансовата система срещу проникването на мръсни пари, в т.ч. с корупционен произход	МФ, КФН, БНБ	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
7.4.	Въвеждане на вътрешноадминистративни процедури за оказване на съдействие и съобразяване с отправяните препоръки на националния омбудсман	Всички органи на централната и местната изпълнителна власт и техните администрации в координация с омбудсмана на Република България	30.09.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой структури с въведени такива процедури), 7
7.5.	Създаване на механизъм за взаимодействие на националния омбудсман с местните обществени посредници в областта на превенцията и противодействието на корупцията	Омбудсманът на Република България съвместно с НСОРБ и местната власт	31.07.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой местни структури, обхванати от механизма), 7

8. Ефективност на наказателната политика срещу корупцията

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
8.1.	Разработване и внедряване на програми за задължително обучение по професионална етика за всички магистрати и служители в администрацията на съдебната власт	МП координирано с Висшия съдебен съвет, Комисията за борба с корупцията към ВСС и Националния институт за правосъдие	31.07.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой разработени и внедрени програми; брой обучени магистрати и админ. служители), 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
8.2.	Внедряване на съвременни технологии в съдебната система, въвеждане на компютърни системи и мрежово оборудване в съдилищата, които да осигурят въвеждането на национални информационни системи	МП съвместно с ВСС	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой съдилища с въведени съвременни технологии; брой съдилища, въвели компютърни системи и мрежово оборудване), 7
8.3.	Внедряване на разработените програмни системи за управление на съдебните дела, за управление на работния поток от документи, за издаване на свидетелства за съдимост и на единна регистърна система	МП съвместно с ВСС	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой съдилища с въведени програмни системи; брой съдилища с въведена единна регистърна система), 7
8.4.	Разработване на методики за доказване на корупционни прояви при типични случаи в МВР	МВР	31.05.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой разработени методики), 7
8.5.	Анализ на възможностите за въвеждане на изрично задължение за дипломираните експерт-счетоводители да информират отговорните институции във всеки случай, когато имат съмнения че одитираната фирма е дала подкуп	МИЕ, МФ съвместно с ИДЕС	30.10.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
8.6.	Унифициране и периодично актуализиране на статистическа информация за образуването и хода на наказателните дела за корупционни престъпления въз основа на единна система от показатели	МП, МВР съвместно с ВСС	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
8.7.	Внедряването на ядрото на единната информационна система за противодействие на престъпността в МП и компоненти на системата в МО, НСЛС, както и в териториалните звена на главна дирекция "Изпълнение на наказанията" в МП	МП, МО, НСЛС	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой структури, в които е внедрена единната информационна система), 7
8.8.	Разработване и внедряване на програми за обучение на магистратите по прилагане разпоредбите на ЗАНН за отговорността на юридическите лица за престъпления и за прилагане на законовите разпоредби за отнемане на имуществото, придобито от престъпна дейност	МП съвместно с ВСС, Комисията за борба с корупцията към ВСС, Националният институт за правосъдието, Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност	31.07.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой разработени и внедрени програми за обучение; брой обучени магистрати), 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
8.9.	Анализ на прилагането на разпоредбите по раздел „Подкуп“ и други разпоредби за корупционни престъпления от Наказателния кодекс, включително на ефективността на налаганите наказания, и на разпоредбите за отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност	МП	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
8.10.	Анализ на съответствието на вътрешното законодателство с разпоредбите на конвенцията на ООН за корупцията (подписана от Република България в Мерида на 14 декември 2003 г.) и предприемане на действия по подготовка за ратифицирането ѝ.	МП	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
8.11.	Периодично провеждане на работни срещи и обмен на информация между КППК, Комисията за борба с корупцията към ВСС и Комисията за борба с корупцията към НС за подобряване на диалога със законодателната и съдебната власт за провеждане на наказателната политика срещу корупцията	КППК, Комисията за борба с корупцията към ВСС и Комисията за борба с корупцията към НС	постоянен	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой проведени работни срещи за определен период от време), 7

II. Мерки в стопанската сфера

1. Прозрачно управление на обществените финанси

1.1. Прозрачност и превенция на корупцията в администрирането на данъчните и митническите приходи

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
1.1.1.	Усъвършенстване на механизмите за наблюдение на високорисковите стоки, провеждане на политика на активно трансгранично взаимодействие по въпросите на борбата с контрабандата на стоки и наркотични вещества	МФ, АМ	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.1.2.	Разширяване обхвата и ефективността на дейността на звената за последващ контрол в Агенция „Митници“	МФ, АМ	20.12.2006 г.	2, 3, 4, 7
1.1.3.	Разширяване взаимодействието на Агенция „Митници“ с други контролни органи на изпълнителната власт и органи на съдебната власт, с неправителствените организации, медиите и с браншовите организации и представителите на търговския сектор	МФ, АМ	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 5, 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
1.1.4.	Актуализация на Наръчника за упражняване на контрол в областта на обществените поръчки от органите на АДВФК	АДВФК	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.1.5.	Приключване на работата по изграждането и внедряването на системата за обмен на информация по ДДС за вътрешнообщностните доставки в ЕС – VIES и осигуряване пълно функциониране на системата Интрастат към датата на присъединяване	НАП	20.12.2006 г.	2, 3, 4, 5, 7
1.1.6.	Предложение за промяна в законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс за търсене на наказателна отговорност при престъпления, свързани с измами с ДДС	МФ, МП	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.1.7.	Разработване на нов Закон за данък върху добавената стойност, включително въвеждане на хипотеза, при която ефективното възстановяване на ДДС ще е възможно, ако се представи надлежно обезпечение, което да важи за определен период и да служи като гаранция, че държавата ще събере вземанията си, ако в този срок упражни правата си на контрол, както и въвеждане на солидарна отговорност между лица, които са знаели или са били длъжни да знаят, че са част от "верига" за източване на ДДС	МФ	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.1.8.	Създаване на координационни групи между органите на НАП, прокуратурата и МВР за съвместни действия в борбата срещу измамите с ДДС и отклонение от облагане	НАП, МВР съвместно с ВКП	28.02.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой групи, брой разкрити случаи), 7
1.1.9.	Въвеждане на автоматизирано извършване на годишна оценка на риска спрямо всички задължени лица и разпределянето им по рискови пояси, планиране броя на ревизиите съобразно извършеното разпределение на задължените лица по рискови пояси и мониторинг на използваните в НАП критерии за текуща селекция	НАП	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
1.1.10.	Анализ на изпълнението на контролната дейност с цел оптимизиране на процесите по оценка на риска, по селекция на задължените лица за ревизия и по изпълнение на контролните дейности	НАП	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
1.1.11.	Създаване на информационна база данни за потенциални извършители и доказани извършители на измами с цел бърз ефективен и превантивен контрол	НАП	28.02.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.1.12.	Разработване на вътрешни процедури, насърчаващи разкриването на корупционни практики при администрирането на данъчните и осигурителните приходи	МФ, НАП	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.1.13.	Предприемане на законови и административни мерки за борба с незаконната заетост и ограничаване дела на сивата икономика	МТСП	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

1.2. Обществени поръчки и концесии

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
1.2.1.	Изработване на вътрешни правила за подобряване на организацията, прозрачността и намаляване на бюрократичните процедури в областта на концесиите. Засилване на контрола по изпълнението на концесионните договори	Всички администрации с функции по предоставяне на концесии	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.2.2.	Изработване на специализиран модул за обучение по контрол в областта на обществените поръчки от органите на АДВФК	АДВФК	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.2.3.	Анализ на съществуващото законодателство и процедури при провеждане на търгове за строителство и ремонт на пътища, включително на процедурите по концесиониране	МРРБ	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.2.4.	Поддържане на регистър на обществените поръчки в съответствие с изискванията за публичност, прозрачност, свободна и честна конкуренция в областта на обществените поръчки	АОП	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.2.5.	Подобряване на системата по обжалване на процедурите по обществени поръчки в съответствие с практиките на ЕС	АОП	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
1.2.6.	Разработване и прилагане на конкретни мерки за сътрудничество с контролните органи с цел повишаване на ефективността в областта на обществените поръчки, както и за сътрудничество между АОП, съдебните органи и браншовите организации при идентифициране на корупционни предпоставки и изготвяне на конкретни антикорупционни мерки в областта на обществените поръчки	АОП, всички органи на изпълнителната власт, имащи правомощия по ЗОП	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.2.7.	Изготвяне на програма, съдържаща планираните за концесиониране обекти и предстоящите концесионни процедури, провеждани от МТ, през посочения период	МТ	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
1.2.8.	Подобряване организацията на системата за вътрешноведомствен контрол на дейността на областните пътни управления към ИА „Пътища“ при провеждане на конкурсите за изграждане и ремонт на републиканските пътища, както и осъществяване на контрол при изпълнение и отчитане на дейността по изграждане и текущ контрол при изпълнение и отчитане на дейността по изграждане и текущ ремонт и зимно поддържане на републиканските пътища	МРРБ, ИА „Пътища“	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

1.3. Прозрачност в отношенията държава – бизнес: регламентиране на формите на публично-частното партньорство

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
1.3.1.	Постепенно преминаване от лицензионен и разрешителен режим за осъществяване на икономическа активност към регистрационен и уведомителен режим. Прехвърляне на специфични дейности по лицензирането на браншови/ съсловни организации, като държавните институции се насочат към контрола, включително върху отказите от издаване на разрешения и лицензи	Органи на изпълнителната власт, имащи правомощия по администриране на регулаторни режими	31.10.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой отменени/ променени режими), 7
1.3.2.	Развитие на административния регистър в частта за регулаторните режими за гарантиране на прозрачност	МДААР, МИЕ, органите на изпълнителната власт, имащи правомощия по администриране на регулаторни режими	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

**2. Утвърждаване на механизми за прозрачност в частния сектор:
бизнес асоциации и корпоративно управление**

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
2.1.	Разработване на предложения и примерни правила за укрепване на прозрачността и отчетността в работата на държавните служители посредством регламентиране на взаимодействието между обществения и частния сектор	МДААР	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
2.2.	Анализ на съществуващата нормативна база и предложения за изменения с оглед създаването на условия за по-широко приложение на публично-частното партньорство	МДААР	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
2.3.	Преглед на изпълнението на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност (ЗОАРАКСД)	МИЕ	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
2.4.	Подготовка на служителите от администрацията за извършване на анализ и оценка на въздействието при въвеждане на лицензионни и регистрационни режими	МС, МФ, МИЕ	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой служители преминали подготовката), 7
2.5.	Подпомагане на централната и местните администрации при подготовката на икономическия анализ и оценката на въздействие при въвеждане и прилагане на нормативните актове, включително обществено обсъждане	МИЕ	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

III. Граждански контрол и активизиране на сътрудничеството с гражданското общество

1. Институционализиране на гражданския контрол върху работата на администрацията, изработването и провеждането на политика на прозрачност

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
1.1.	Разработване и усъвършенстване на формите за антикорупционно сътрудничество между общините, държавните органи, медиите и неправителствените организации	МДААР, МП, КППК, областните и общинските администрации	30.09.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

2. Гражданско участие в превантивната дейност срещу корупцията

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
2.1.	Организиране и провеждане на седмица за противодействие на корупцията	МС, КППК	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 7
2.2.	Провеждане на радио- и телевизионна антикорупционна образователна програма, ангажиране на средствата за масово осведомяване и неправителствени организации. Изготвяне и разпространение на нагледни материали с антикорупционни послания	КППК	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой програми, брой излъчвания, големина на аудиторията), 7
2.3.	Организиране на периодични тримесечни публични обсъждания и кръгли маси с участието на неправителствените организации и местния бизнес, посветени на възможностите за граждански контрол при формирането и разходването на общинския бюджет и участието на гражданите при обсъждането на жалбите, молбите, сигналите и препоръките, отправени към органите на местната власт	МДААР, КППК, областните и общинските администрации	на всеки три месеца	1, 2, 3, 4, 7
2.4.	Разработване на стандарти за предоставяните административни услуги	МДААР съвместно с неправителствените организации	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
2.5.	Оценка на качеството на предлаганите административни услуги чрез показатели	МДААР съвместно с неправителствените организации	20.12.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

3. Оценка на разпространението на корупцията и на ефективността на антикорупционните политики

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
3.1.	Разработване на система от индикатори за изпълнението на стратегията	КППК съвместно с неправителствените организации	30.04.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7
3.2.	Оценка на разпространението на корупцията в страната	КППК съвместно с неправителствените организации	ежегодно	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой изследвания), 7
3.3.	Публично отчитане на изпълнението и актуализиране на Програмата за изпълнение на Стратегията за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за 2006 г. на 6 месеца	КППК, съвместно с неправителствените организации	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
3.4.	Оценка за изпълнението на Програмата за изпълнение на Стратегията за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за 2006 г. на 6 месеца	КППК съвместно с неправителствените организации	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 7

4. Сътрудничество между държавните органи и гражданските организации в усвояването на най-добрите международни практики

№	Мярка	Отговорна институция	Срок	Индикатори
4.1.	Осигуряване на активно участие в дейността на Групата държави срещу корупцията на Съвета на Европа (GRECO) и в работната група на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) по подкупите в международните сделки	МП	постоянен	1, 2, 3, 4, 5, 7
4.2.	Изучаване и прилагане на положителния опит на държавните от ЕС	Всички административни структури	постоянен	1, 2, 3, 4, 5, 7
4.3.	Реализиране на мерки за разширяване на антикорупционното сътрудничество както на национално, така и на международно ниво	КППК	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой реализирани мерки), 7
4.4.	Включване на представители на неправителствените организации при разработването на задължителна система за обучение на служителите в инспекторатите за противодействие на корупцията, както и запознаване на място с международен/ европейски опит и практики в противодействието на корупцията	КППК, МДААР, МП съвместно с неправителствените организации	31.03.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой участвали НПО), 7
4.5.	Изграждане на обществени съвети за противодействие на корупцията във всички областни администрации. Разработване и приемане на програми и планове за противодействие на корупцията	МДААР, областните управители	30.06.2006 г.	1, 2, 3, 4, 5, 6 (брой съвети, брой разработени програми и планове), 7

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Превенция и противодействие на корупцията по високите етажи на властта

- Брой разработени програми за обучение по проблемите на корупцията, конфликтите на интереси и професионалната етика, обучение по проблемите на корупцията.
- Брой представители на висшата власт (министри, заместник-министри, членове на политическите кабинети, областни управители, заместник областни управители, председатели и директори на агенции, членове на комисии, кметове на общини), преминали през антикорупционно обучение.
- Брой представители на висшата власт, подали декларации за имуществено състояние.
- Брой извършени проверки на висши служители по съмнения за корупция.
- Брой разкрити конфликти на интереси във високите етажи на властта.
- Брой констатирани нарушения на етичните кодекси.
- Брой подадени сигнали за корупция.
- Брой санкционирани служители за корупционни практики (по държавни органи; по типове нарушения и по типове санкции).

Прозрачно партийно финансиране

- Брой партии, предоставили на официалните държавни органи информация за източниците и размера на финансиране.
- Брой партии, които са направили своите финансови отчети публични.
- Брой санкционирани партии за непредоставяне на финансови отчети.
- Брой граждани, запознати със системата за държавно субсидиране и партийно финансиране на политическите партии.

Мерки в централната и местната администрация

- Брой областни администрации, към които са създадени обществени съвети за противодействие на корупцията или такива, които са приели програми и планове за противодействие на корупцията.
- Брой администрации, въвели обслужването на едно гише и брой услуги, предоставяни на този принцип.
- Брой служители, преминали специализирано антикорупционно обучение.
- Брой констатирани нарушения на етичните кодекси и брой санкционирани лица (по администрации).
- Брой административни структури, в които са въведени интегрирани информационни технологии – например бази данни за обмен на

информация, техническа осигуреност на всяко работно място (компютърна техника и интернет).

- Брой извършени проверки на служители в централната и местната администрация по съмнения за корупция.
- Брой разкрити конфликти на интереси в администрацията.
- Брой подадени сигнали за корупция по типове канали.
- Брой санкционирани служители за корупционни практики (по административни структури; по типове нарушения и по типове санкции).

Прозрачно и ефективно управление на системата на здравеопазването

- Дял на гражданите, контактували с представители от сферата на здравеопазването, на които **през последната година** са им били поискани услуга, пари или подарък, за да решат даден проблем.
- Дял на гражданите, контактували с представители от сферата на здравеопазването, на които през **последните три месеца** са им били поискани услуга, пари или подарък, за да решат даден проблем.
- Относителен дял на гражданите, на които при контакти със служители от сферата на здравеопазването през последната година им е показано, че от тях се очакват пари, подарък или услуга.
- Начини за оказване на корупционен натиск от страна на служителите в сферата на здравеопазването към гражданите.
- Основни причини, за постигането на които гражданите стават инициатори на корупционни практики в сферата на здравеопазването.
- Относителен дял на хората, на които през последната година/три месеца им се е налагало да дадат пари, подарък или услуга на служител от сферата на здравеопазването.
- Брой подадени сигнали за корупция в системата на здравеопазването.
- Брой санкционирани служители от системата на здравеопазването.

Прозрачно и ефективно управление на системата на образованието

- Дял на гражданите, контактували с представители от сферата на образованието, на които **през последната година** са им били поискани услуга, пари или подарък, за да решат даден проблем.
- Дял на гражданите, контактували с представители от сферата на образованието, на които през **последните три месеца** са им били поискани услуга, пари или подарък, за да решат даден проблем.
- Относителен дял на гражданите, на които при контакти със служители от сферата на образованието през последната година им е показано, че от тях се очакват пари, подарък или услуга.

- Начини за оказване на корупционен натиск от страна на служителите в сферата на образованието към гражданите.
- Основни цели, за постигането на които гражданите стават инициатори на корупционни практики в сферата на образованието.
- Относителен дял на хората, на които през последната година/три месеца им се е налагало да дадат пари, подарък или услуга на служител от сферата на образованието.
- Брой образователни структури, в които е въведен СИП „Антикорупция“; брой обхванати от обучението ученици.
- Брой подадени сигнали за корупция в образованието.
- Брой санкционирани служители от системата на образованието.

Прозрачност и превенция на корупцията в администрирането на данъчните и митническите приходи²

- Дял на фирмите, участващи в корупционни практики при данъчната и митническата администрация.
- Дял на участващите данъчни и митнически служители.
- Честота и размер на подкупите към данъчната и митническата администрация.
- Данъчна тежест, разходи за укриване на данъци и вероятност за разкриване.
- Предполагаемо премиално-корупционно възнаграждение на професиите в митническата и данъчната администрация – повисок интерес към професията в сравнение с други професии, които носят същите официални доходи.

Обществени поръчки и концесии

- Дял на отделните видове използвани процедури за отдаване на обществени поръчки, предвидени в Закона за обществените поръчки, които могат да бъдат дефинирани най-общо като отворени и затворени.
- Общ размер и дял на обществените поръчки, при които АДВФК е открила нередности, особено такива, които са отдадени без използване на предвидените в ЗОП процедури, когато основанията за това са били налице – национално разпределение и разпределение по общини.
- Общ брой и динамика на одитните констатации на Сметната палата за процедурите и дейността на държавни и местни власти по разходването на обществени средства.
- Дял от общия обем обществени поръчки, спечелени от единствения явил се кандидат.
- Дял на фирмите, които са плащали неофициално пари за спечелване на обществени поръчки.
- Общ и среден размер на сумите, които фирмите са платили неофициално за спечелване на обществена поръчка.
- Дял и обща стойност на концесионните договори (напр. като дял от националния бюджет), осъществени без провеждането на състезателен конкурс.

² Пашев, К., *Индикатори за равнище и мотиви за данъчната корупция, Корупция при данъчното облагане, Център за изследване на демокрацията, 2005, с. 102.*

Прозрачност в отношенията държава – бизнес: регламентиране на формите на публично-частното партньорство

- Общ дял (в стойност) на апортни вноски, съвместни предприятия и т.н. с държавно, общинско и др. публично имущество/собственост, направено без прозрачна и общодостъпна процедура.
- Брой разкрити конфликти на интереси във връзка с подготовката и приемането на законопроекти.
- Дял на членуващите в бордове/управителни съвети на предприятия с над 50 % публична собственост, които са членове на партии (ръководители и зам.-ръководители на общинска/районна структура на партии/движения/съюзи и т.н.).
- Дял на фирмите, които са плащали неофициално пари за получаване на лицензи или разрешителни.
- Дял на фирмите, които са плащали неофициално пари за избягване/намаление на данъци, мита, глоби, такси и други плащания към държавата.
- Общ и среден размер на сумите, които фирмите са плащали неофициално при получаване на лицензи или разрешителни, участие в търгове за обществени поръчки и концесии, плащане на данъци, мита и др. подобни.

Ефективност на наказателната политика срещу корупцията

- Брой подготвени проекти за закони и други нормативни актове с антикорупционен потенциал/брой приети закони и други нормативни актове.
- Брой образувани, приключени, прекратени и спрени досъдебни производства за корупционни престъпления и брой обвиняеми лица.
- Брой внесени обвинителни актове в съда и брой обвиняеми лица по тях.
- Брой образувани, приключени, прекратени и спрени съдебни производства за корупционни престъпления.
- Брой осъдителни и оправдателни присъди, видове и размер на наложените наказания и брой осъдени лица.
- Брой подадени сигнали за корупция/брой извършени проверки/брой санкционирани служители за корупционни практики (по държавни органи).

ПРИЛОЖЕНИЕ 4. ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ В СМК

Корупционните индекси представляват обобщение на основните показатели на Системата за мониторинг на корупцията (СМК) на *Коалиция 2000*. Всеки индекс обобщава няколко въпроса, задавани на респондентите, и позволява извършването на сравнения във времето. Корупционните индекси приемат стойности от 0 до 10. Колкото стойността на индексите е по-близка до 10, толкова по-негативни са оценките за състоянието на корупцията в страната. Индексите, чиято числова стойност клони към 0, показват максимална близост до идеала за “общество без корупция”.

Корупционните индекси се основават на системата от показатели (индикатори), чрез които се отразява състоянието на корупционното поведение и отношението към различните форми на корупция. Теоретичният модел на корупцията, който лежи в основата на изследванията на СМК, обособява на следните нейни елементи:

1. Корупционна виктимизация

Корупционните действия се делят на два основни типа – даване на подкуп и вземане на подкуп. Тези действия се наблюдават в две основни ситуации:

- 1) когато гражданите дават подкуп, за да получат нещо, което им се полага по закон (т.нар. „смазване на колелата”);
- 2) когато от гражданите се дават подкупи, за да получат нещо, което не им се полага по закон.

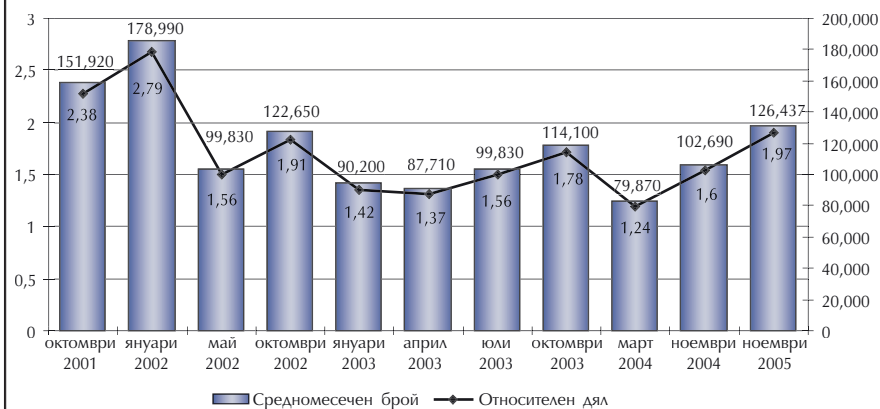
Наблюдаваната честота на корупционните действия характеризира равнището на корупция в страната. От съществено значение за измерването на стойностите на този показател е начинът, по който се задават въпросите на респондентите. В това отношение възприетото в СМК решение почива на няколко съществени положения, които имат за цел да осигурят неутралност, обективност и анонимност:

- а) вместо думата „подкуп” се използва формулировката „даване на пари, подарък или услуга”;
- б) от респондентите не се иска информация, която указва колко, на кого и пр. са дали, за да „бъде решен определен техен проблем”, а се регистрира единствено фактът на „даването”;
- в) освен информация за „даване” на подкупи от респондентите се иска информация и за искането на подкуп, т.е. за честотата на оказвания от страна на държавните служители натиск. Конструиранията на тази основа корупционни индекси са следните:

- **Лично участие.** Този индекс отразява честотата на признатите от гражданите случаи на „даване на пари, подарък или услуга” с цел да бъде решен техен проблем. Съдържателният

смисъл на този индекс е, че той отразява равнището на реалната корупция в страната за определен период.

КОРУПЦИОННА ВИКТИМИЗАЦИЯ (СРЕДНОМЕСЕЧЕН БРОЙ И ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА ОСЪЩЕСТВЕНИТЕ КОРУПЦИОННИ СДЕЛКИ)

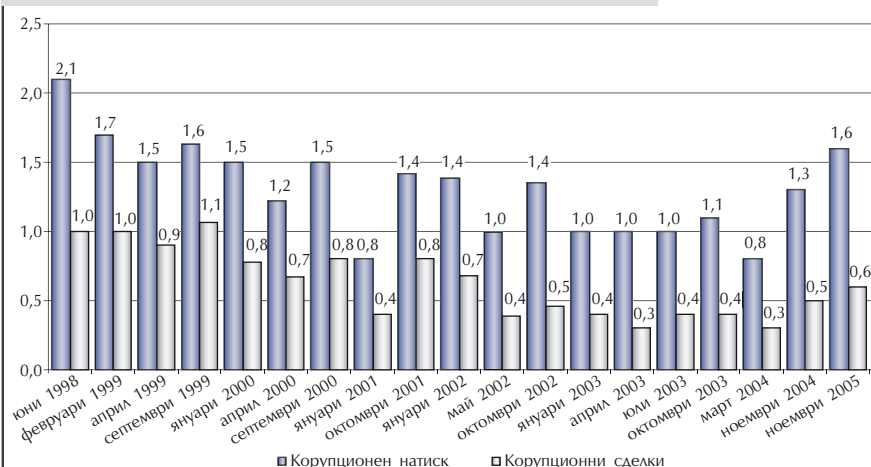
Бележка: Изчисленията за броя на корупционните сделки се базират на данните от преброяването на населението (март 2001 г.), според които общият брой на населението над 18 г. е 6 417 869, а 1 % от извадката съответства на 64 180 души.

Източник: Витоша Рисърч/СМК.

- Корупционен натиск.** Този индекс отразява честотата на признатите от гражданите случаи, при които от тях е поискано „даване на пари, подарък или услуга“ с цел да бъде решен техен проблем. Съдържателният смисъл на този индекс е, че той отразява равнището на потенциалната корупция в страната за определен период.

Следва специално да се отбележи, че показателите, свързани с корупционните действия, не отразяват оценки, мнения или представи, а самопризнания за честотата на определен тип действия. Върху този тип показатели се изгражда **методологията на виктимизационните изследвания**, които имат дълга традиция и се използват за оценка на **реалното равнище** на престъпност в дадена страна. Терминът „реално“ е съществен, тъй като по множество причини не всички случаи на престъпления стигат до регистриране в полицията, а само част от обявените в полицията престъпления достигат до съдебната система.

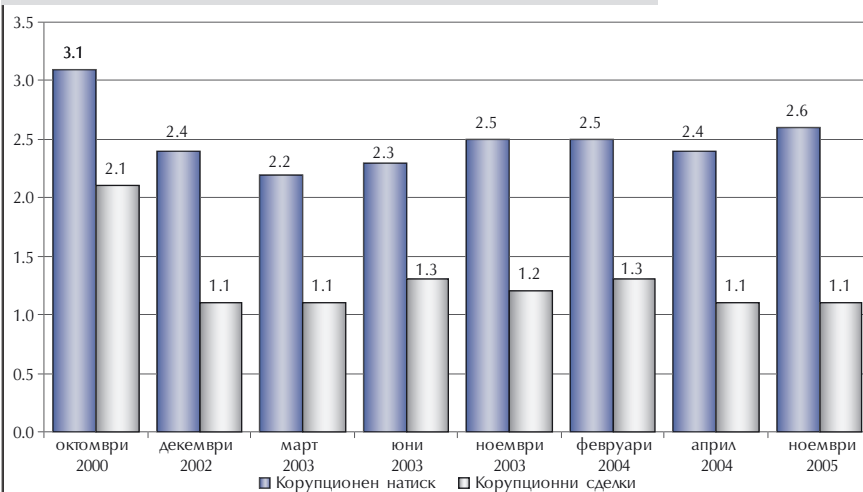
ДИНАМИКА НА ИНДЕКСИТЕ ЗА РАВНИЩЕТО НА КОРУПЦИЯ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО (ЮНИ 1998 – НОЕМВРИ 2005г.)

Бележка: Двата индекса отчитат съответно реалната и потенциалната корупция. Минималната им стойност е нула, в случай че не са налице никакви корупционни сделки и съответно 10, ако всички взаимодействия на гражданите с администрацията включват корупционен елемент.

Източник: Витоша Рисърч/СМК

ДИНАМИКА НА ИНДЕКСИТЕ ЗА РАВНИЩЕТО НА КОРУПЦИЯ ЗА БИЗНЕС СЕКТОРА

Източник: Витоша Рисърч/СМК

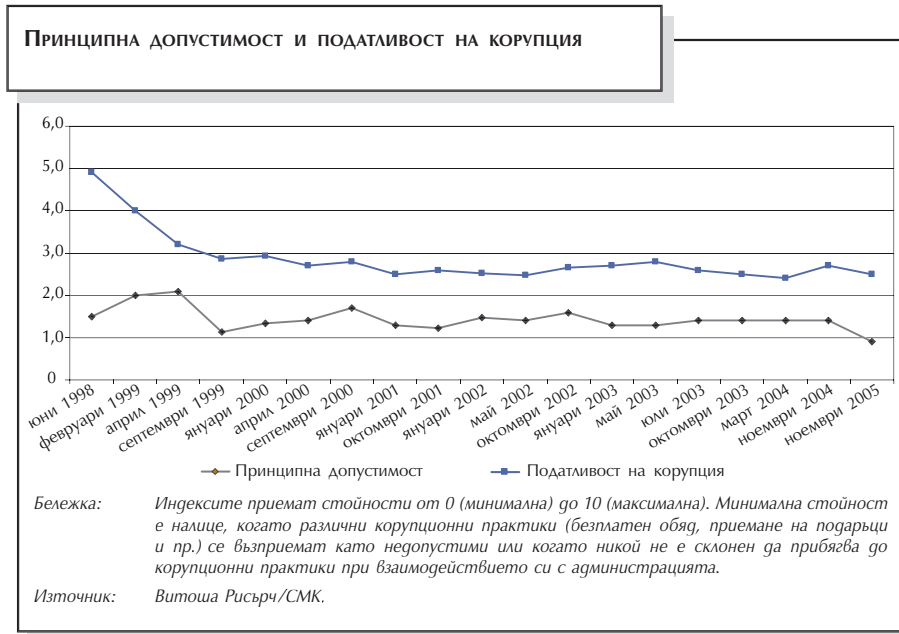
2. Ценностни и морални предпоставки

Макар да не определят пряко равнището на корупция, ценностните и моралните принципи оказват съществено влияние върху поведението на гражданите. От множеството показатели в тази област в СМК се наблюдават няколко свързани с корупцията нагласи:

- 1) равнището на толерантност спрямо различни форми на корупция;
- 2) равнището на разпознаваемост на различни видове корупция;
- 3) склонността на гражданите да използват корупционни практики за решаване на възникнали проблеми.

Конструирани на тази основа корупционни индекси включват:

- **Принципна допустимост.** Този индекс отразява равнището на толерантност спрямо разнотипни корупционни действия на депутати и чиновници в министерствата.
- **Податливост на корупция.** Индексът обобщава серия от въпроси, които имат за цел да оценят склонността на гражданите да прибегват до корупционни средства при решаване на ежедневните си проблеми. И двата индекса от тази група отразяват оценки и мнения. Тяхната динамика в позитивен план показва засилването на нетолерантността към корупцията и утвърждаването на морални норми, недопускащи участието в корупционни действия.

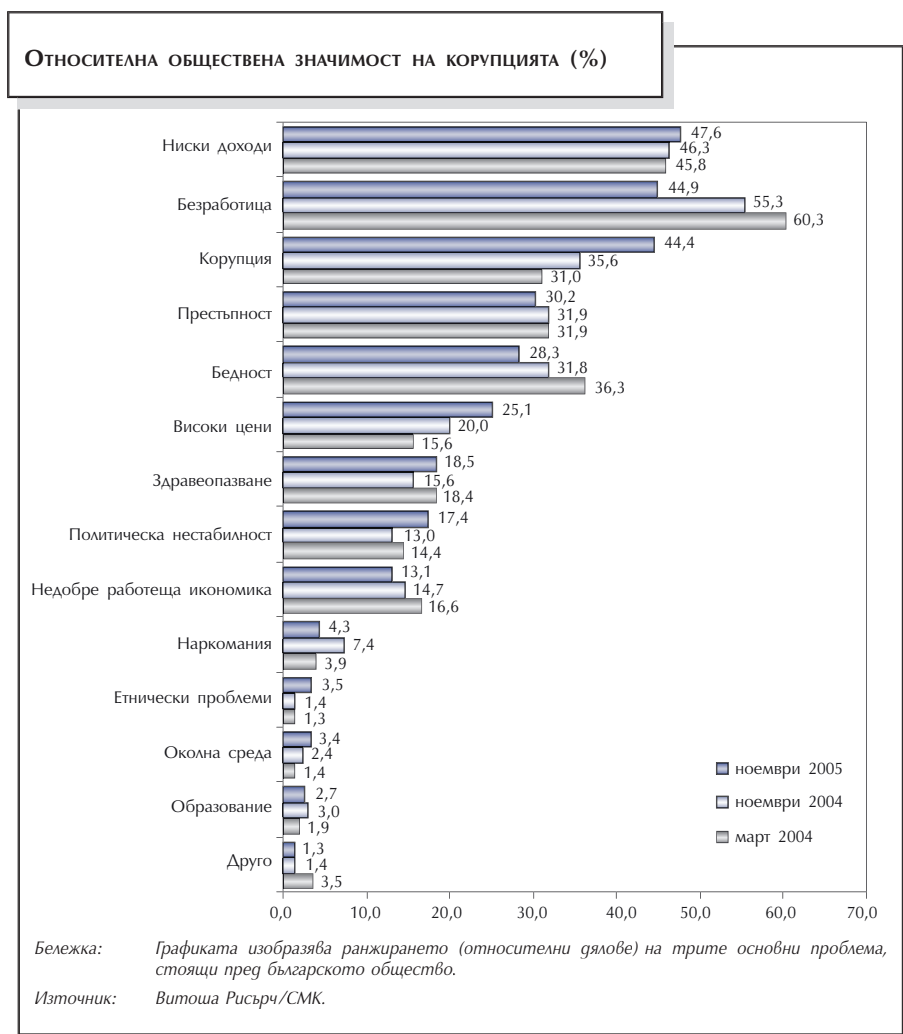
3. Степен на разпространение на корупцията

Субективните оценки на гражданите за разпространението на корупцията отразяват създадената в обществото атмосфера по отношение на корупцията и свързания с нея имидж на институциите и професиите на властта. Тези оценки не отразяват пряко равнището на корупция, тъй като са продукт на представи и впечатления, формирани в резултат на текущия публичен дебат, медийното отразяване на корупцията, лични предубеждения и пр. В по-общ план те отразяват оценката на гражданите дали властимащите защитават техните интереси или използват служебното си положение за отстояване на частни интереси. Този аспект на корупцията е обхванат от два индекса:

- **Степен на разпространение на корупцията.** Този индекс осреднява оценките на респондентите за степента на

пораженост на обществото (а също и отделни институции и професионални групи) от корупция.

- Практическа ефикасност.** Индексът осреднява оценките на респондентите за това, до каква степен корупцията е ефективно средство да решаване на проблеми. Ефикасността е друг измерител на разпространението на корупцията: високата ефикасност създава интерес да се използва корупцията и означава, че реално тя е широко използвано средство за решаване на проблеми.

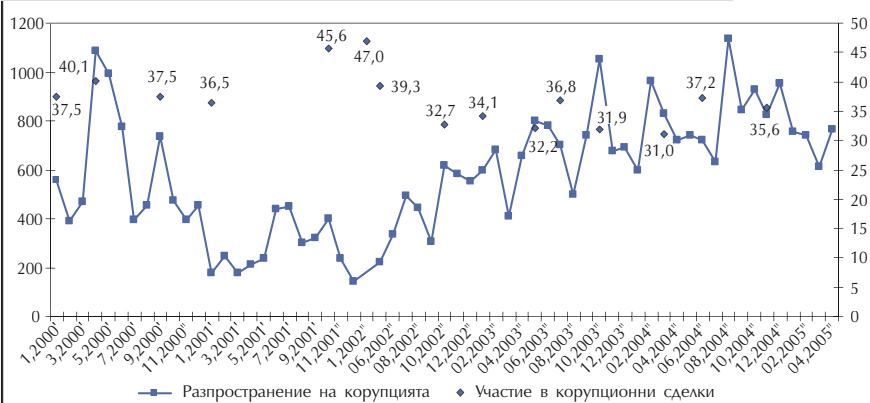

РАВНИЩЕ НА КОРУПЦИОННА ВИКТИМИЗАЦИЯ И ПРЕДАВИ ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА КОРУПЦИЯТА

Източник: Витоша Рисърч/СМК.

МЕДИЙНО ОТРАЗЯВАНЕ И ОТНОСИТЕЛНА ОБЩЕСТВЕНА ЗНАЧИМОСТ НА КОРУПЦИЯТА

Източник: Витоша Рисърч/СМК.

4. Очаквания, свързани с корупцията

Очакванията, свързани с корупцията, измерват степента, в която обществеността вярва, че проблемът корупция може да бъде решен. В този смисъл те представляват баланс между начина, по който респондентите схващат демонстрираната от управляващите политическа воля, и тяхната оценка за размерите и сериозността на проблема корупция.

ПРИЛОЖЕНИЕ 5. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОЗРАЧНОСТ И ПРЕВЕНЦИЯ НА КОРУПЦИЯТА В ПРИХОДНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

А. Равнище и структура

Цел на измерването	Индикатор	„Твърди“ данни (статистически и административни)	Данни от социологически проучвания („меки“ данни)		Помощни показатели
			оценки/личен опит от допитвания до данькоплатците	оценки/личен опит от допитвания до данъчните служители	
Равнище на данъчната корупция	Дял на участващите фирми		<ul style="list-style-type: none"> Дял на фирмите, даващи подкупи¹ на данъчни служители (скала от 1 до 5²) 	<ul style="list-style-type: none"> Брой на фирмите, даващи подкупи на данъчни служители (скала от 1 до 5) 	Брой санкционирани данькоплатци ³
	Дял на участващите данъчни служители		<ul style="list-style-type: none"> Дял на данъчните служители, вземащи подкупи (скала от 1 до 5) 	<ul style="list-style-type: none"> Дял на данъчните служители, вземащи подкупи (скала от 1 до 5) 	Брой санкционирани служители ⁴
	Честота на подкупите		<ul style="list-style-type: none"> Колко често подобна на вашата фирма би предложила подкупи, подаръци и други облаги на данъчни служители (скала от 1 до 5) 	<ul style="list-style-type: none"> Колко често фирмите предлагат подкупи, подаръци и други облаги на данъчни служители (скала от 1 до 5) 	
	Размер на подкупите		<ul style="list-style-type: none"> Какво е средното равнище на плащаните подкупи (скала от 1 до 5⁵) 	<ul style="list-style-type: none"> Какво е средното равнище на плащаните подкупи (скала от 1 до 5⁶) 	
	Личен опит		<ul style="list-style-type: none"> Колко често през последната година ви се е налагало да предлагате облага на данъчен служител във връзка с данъчните си задължения: подкупи/подаръци/услуги/почерпки (скала от 1 до 5 за всяка опция) 	<ul style="list-style-type: none"> Колко често през последната година са ви предлагали облага във връзка с изпълнението на служебните ви задължения: подкупи/подаръци/услуги/почерпки (скала от 1 до 5 за всяка опция) 	

¹ Подкупите включват финансови облаги или заплащане в натура – например подаръци, услуги, безплатни обеда и т.н.

² Скалата от 1 до 5 отговаря примерно на следните дефиниции

Стойност	1	2	3	4	5	Не зная/Без отг.
Колко често	никога	рядко	понякога	често	винаги	
Колко на брой	много малко	<1/2	около 1/2	>1/2	почти всеки път	

^{3,4} Показателят отразява не само равнището на корупция, но и степента на разкриваемост. Поради двойствения му характер се използва само за сведение.

^{5,6} При сравнения между отделните държави скалата може да се базира върху минималната работна заплата или върху средната заплата в данъчната администрация – например: < 1/5; <1/2; <1; <3; >3.

Цел на измерването	Индикатор	„Твърди“ данни (статистически и административни)	Данни от социологически проучвания („меки“ данни)		Помощни показатели
			оценки/личен опит от допитвания до данькоплатците	оценки/личен опит от допитвания до данъчните служители	
			<ul style="list-style-type: none"> Увеличили ли са се през последната година разходите ви за подкупи (в сравнение с предходната година): <ul style="list-style-type: none"> а) в абсолютни стойности; б) като дял от приходите на фирмата: увеличили са се/намалели са/останали са същите и по двата показателя 	<ul style="list-style-type: none"> Увеличили ли са се или са намалели подкупите в сравнение с предходната година по отношение на: <ul style="list-style-type: none"> а) броя на фирмите; б) честотата/размера на подкупите: увеличили са се/намалели са/останали са същите и по двата показателя 	
Структура на корупцията			<ul style="list-style-type: none"> За какви услуги се плащат най-често подкупи (градирайте ги): избягване на глоби и санкции за неизпълнение на данъчните задължения; ускоряване на процедурите (включително и по възстановяване на ДДС); получаване на неполагащи се данъчни облекчения, отчисления, данъчни кредити; информация за (действия във вреда на) конкурентни фирми 	<ul style="list-style-type: none"> За какви услуги данькоплатците най-често дават подкупи (градирайте ги): избягване на глоби и санкции за неизпълнение на данъчните задължения; ускоряване на процедурите (включително и по възстановяване на ДДС); получаване на неполагащи се данъчни облекчения, отчисления, данъчни кредити; информация за (действия във вреда на) конкурентни фирми 	
Хоризонтална и вертикална концентрация на корупцията			<p>Оценете степента на корумпираност по административни длъжности по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> участие на ръководни служители; размер на подкупите; честота на подкупите. <p>Оценете степента на корумпираност по административни длъжности по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> участие на редови служители; размер на подкупите; честота на подкупите. 	<p>Оценете степента на корумпираност по административни длъжности по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> участие на ръководни служители; размер на подкупите; честота на подкупите. <p>Оценете степента на корумпираност по административни длъжности по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> участие на редови служители; размер на подкупите; честота на подкупите. 	

Б. Стимули и спирачки от страна на търсенето на корупционни услуги

Цел на измерването	Индикатор	„Твърди“ данни (статистически и административни)	Данни от социологически проучвания („меки“ данни)		Помощни показатели
			оценки/личен опит от допитвания до данькоплатците	оценки/личен опит от допитвания до данъчните служители	
Корупция, свързана с данъчни нарушения и измами	Данъчна тежест	Индикатори за данъчна тежест: пределни и ефективни данъчни ставки	<ul style="list-style-type: none"> • Как преценявате ставките по: ЗОДФЛ/ЗКПО/ЗДДС/ДОО/акциза/данъка върху имуществото и други местни данъци: не представляват проблем/представляват известен проблем/представляват голям проблем? • Колко често през последната година се е налагало на фирмата ви да плаща подкупи за избягване на санкции за неизпълнение на данъчните задължения поради слабости на законодателството или подкупи за избягване на данъци (скала от 1 до 5) • Кои данъци най-често се укриват: ЗОДФЛ/ЗКПО/ЗДДС/ДОО/акциз/данък върху имуществото/други? 	<ul style="list-style-type: none"> • Как преценявате ефекта от ставките за ЗОДФЛ/ЗКПО/ЗДДС/ДОО/акциза/данъка върху имуществото и други местни данъци: не представляват проблем/представляват известен проблем/представляват голям проблем? • Кои данъци най-често се укриват: ЗОДФЛ/ЗКПО/ЗДДС/ДОО/акциз/данък върху имуществото/други? 	Степен на укриване на данъците ⁷

⁷ Този показател може да отразява както твърде високи такси или разходи за спазване на данъчните правила, така и поведение при данькоплатците, насочено към максимално повишаване на доходите им, затова тук е приет само за сведение.

Цел на измерването	Индикатор	„Твърди“ данни (статистически и административни)	Данни от социологически проучвания („меки“ данни)		Помощни показатели
			оценки/личен опит от допитвания до данькоплатците	оценки/личен опит от допитвания до данъчните служители	
Разходи за укриване на данъци	Разходи за укриване на данъци	Санкции за незаконно избягване на данъци	<ul style="list-style-type: none"> Според вас ефективна ли е системата от санкции за избягване на данъци за предотвратяването на подобни действия: 1 – много е ефективна, 5 – никак не е ефективна, Не зная/Без отг.? Какъв е средният размер на подкупа като процент от разкритите неизпълнени данъчни задължения: по-малко от една пета/една трета/половината или повече, според поисканото от данъчния ревизор/не зн.-без отг./друг? Според вас какъв процент от данъчните измами се разкриват от данъчните служители? Какъв процент от разкритите измами в действителност се наказват, т.е. наказанията не се избягват чрез подкупи? Според вас кои фирми укриват повече данъци (като процент от дължимите данъци): малките, големите, други, не зная/без отг.? Смятате ли, че вероятността за разкриване на нарушението зависи от размера на данъчната измама? 	<ul style="list-style-type: none"> Според вас ефективна ли е системата от санкции за отбягване на данъци за предотвратяването на подобни действия: 1 – много е ефективна, 5 – никак не е ефективна. Какъв е средният размер на подкупа като процент от разкритите неизпълнени данъчни задължения: по-малко от една пета/една трета/половината или повече, според поисканото от данъчния ревизор/не зн.-без отг./друг? Според вас какъв процент от данъчните измами се разкриват от данъчните служители? Какъв процент от разкритите измами в действителност се наказват, т.е. наказанията не се избягват чрез подкупи? Според вас кои фирми укриват повече данъци (като процент от дължимите данъци): малките, големите, други, не зн./без отг.? Смятате ли, че вероятността за разкриване на нарушението зависи от размера на данъчната измама? 	
Размер на подкупите	Разкрити случаи на отбягване на данъци	Разкрити случаи на отбягване на данъци			
Вероятност за разкриване	Брой данъчни ревизионни актове	Брой данъчни ревизионни актове			
Вероятност за успешно обжалване на ревизионни актове	Брой обжалвани пред данъчните служби ревизионни актове	Брой обжалвани пред данъчните служби ревизионни актове			
	Брой отхвърлени жалби	Брой отхвърлени жалби			
	Брой обжалвани пред съда ревизионни актове	Брой обжалвани пред съда ревизионни актове			
	Брой съдебни решения за несъстоятелност на жалбите	Брой съдебни решения за несъстоятелност на жалбите			

Цел на измерването	Индикатор	„Твърди“ данни (статистически и административни)	Данни от социологически проучвания („меки“ данни)		Помощни показатели
			оценки/личен опит от допитвания до данькоплатците	оценки/личен опит от допитвания до данъчните служители	
			<ul style="list-style-type: none"> • През последната година правена ли ви е данъчна ревизия или инспекция за недобросъвестно изпълнение на данъчните задължения? • През последната година избягвали ли сте данъчни санкции чрез подкуп? • През последната година обжалвали ли сте данъчни ревизионни актове? Беше ли удовлетворена жалбата ви (да/не/процедурата не е приключила)? 		
	Нагласи към риска		<ul style="list-style-type: none"> • Застраховано ли е жилището ви или друго ваше недвижимо имущество? • Ако трябва да изберете между незаконно и законно избягване на данъци, като и в двата случая бихте спестили еднакви средства, но в първия съществува възможност 50:50 да бъдете разкрити и наказани, а във втория трябва да платите такса на данъчния консултант, равна на половината от глобата, кое бихте избрали: незаконно отбягване/законно отбягване/нито едното/не зная/без отг.? 		

Цел на измерването	Индикатор	„Твърди“ данни (статистически и административни)	Данни от социологически проучвания („меки“ данни)		Помощни показатели
			оценки/личен опит от допитвания до данькоплатците	оценки/личен опит от допитвания до данъчните служители	
Корупция, свързана с предимства при обслужването (бързина на обслужването и други ползи при доброволното изпълнение на данъчните задължения)		<ul style="list-style-type: none"> • Приети ли са стандарти за обслужване? • Има ли мониторинг върху изпълнението на стандартите и публикуват ли се резултатите от него? 	<ul style="list-style-type: none"> • Колко пъти през последната година се е налагало фирмата ви да плаща подкупи за по-бързо обслужване, данъчни отстъпки (скала от 1 до 5)? • Съществуват ли стандарти за обслужване в данъчната администрация? • Съблюдаването на тези стандарти подложено ли е на наблюдение, оценка и публично отчитане? • Как оценявате ефективността на данъчната администрация: скала от 1 за проста и стабилна уредба с минимални разходи по доброволното изпълнение на данъчните задължения; до 5 за неефективна данъчна система и високи разходи по доброволното изпълнение на данъчните задължения • Какъв е средният дял работно време, прекарано за изпълнение на данъчните задължения или с данъчни служители от: а) управителя на фирмата; б) счетоводителите и финансистите във връзка със ЗОДФЛ/ЗКПО/ЗДАС/ДОО/акциз/данък върху имуществото/други 	<ul style="list-style-type: none"> • Съществуват ли стандарти за обслужване в данъчната администрация? • Съблюдаването на тези стандарти подложено ли е на наблюдение, оценка и публично отчитане? • Колко често сте попадали на следното отношение от страна на данькоплатците (от 1 до 5): неудовлетвореност от обслужването/непознаване на правата и задълженията им/твърде високи очаквания/нагласа, че с подкуп се постига всичко 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Степен на институционализиране на корупцията • Ефективност на подкупите 	<ul style="list-style-type: none"> • Има ли фиксирани суми за данъчните услуги и известни ли са те във вашия отрасъл? • Колко надеждни са подкупите? Изпълняват ли данъчните служители своята страна на уговорката? 		

Цел на измерването	Индикатор	„Твърди“ данни (статистически и административни)	Данни от социологически проучвания („меки“ данни)		Помощни показатели
			оценки/личен опит от допитвания до данькоплатците	оценки/личен опит от допитвания до данъчните служители	
		<ul style="list-style-type: none"> Оценка за вредите (икономическата цена) на корупцията 	<ul style="list-style-type: none"> Подредете по важност трите най-вероятни отрицателни последици от корупцията 		

В. Стимули и възможности от страна на предлагането на корупционни услуги

Цел на измерването	Индикатор	„Твърди“ данни (статистически и административни)	Данни от социологически проучвания („меки“ данни)		Помощни показатели
			оценки/личен опит от допитвания до данькоплатците	оценки/личен опит от допитвания до данъчните служители	
Ефективност и справедливост на системата за УЧР	Система за премиране, оценка на работата и връзката ѝ с професионалното развитие и нарастването на възнаграждението, подбор и обучение на кадри	<ul style="list-style-type: none"> Текучество Степен на образование Неоправдани отсъствия от работа 		<p>Оценете справедливостта и ефективността на следните елементи от системата за управление на персонала:</p> <ul style="list-style-type: none"> Възнаграждения Премии Цялостна оценка на работата на служителите Каква е нейната връзка с професионалното развитие и нарастването на заплатата Подбор на персонала Професионално обучение 	
Възпиращи механизми	<p>Вероятност от разкриване на корупцията</p> <p>Последици от разкриването</p> <p>Нагласа към риска</p> <p>Етични стандарти</p>	<p>Брой проверени сигнали</p> <p>Брой наказания</p> <p>Съществува ли етичен кодекс?</p>		<ul style="list-style-type: none"> Ако бъдете хванати с подкуп, какво наказание е най-вероятно да ви бъде наложено? Ако загубите работата си, какви са шансовете ви да бъдете наети в частния сектор? Застраховано ли е жилището ви или друга ваша недвижима собственост? Подредете по важност трите най-вероятни отрицателни последици от корупцията 	

Цел на измерването	Индикатор	„Твърди“ данни (статистически и административни)	Данни от социологически проучвания („меки“ данни)		Помощни показатели
			оценки/личен опит от допитвания до данькоплатците	оценки/личен опит от допитвания до данъчните служители	
Институционалната среда: подкупи за изпълнение на данъчните правила				<ul style="list-style-type: none"> • Кои са най-сериозните проблеми на данъчната администрация? • Кои са основните причини за корупция в данъчната администрация? • Какви мерки биха намалили до минимум корупцията в данъчната администрация? 	

